

Uppföljning av regional kulturverksamhet 2022

Godkänd av regionala utvecklingsnämnden 2023-05-16, § 68

Bakgrund

Region Jämtland Härjedalen har ansvaret att fördela vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet inom kultursamverkansmodellen (SFS 2010:2012). Enligt förordningen har regionen ansvaret att årligen åiterrapportera till Statens kulturråd att bidragsgivningen bidrar till att de nationella kulturpolitiska målen uppnås och främjar en god tillgång för länets invånare till professionell teater-, dans- och musikverksamhet, museiverksamhet inklusive museernas kulturmiljöarbete, biblioteksverksamhet inklusive läs- och litteraturfrämjande insatser, bild- och formkonstverksamhet, regional enskild arkivverksamhet, filmkulturell verksamhet samt främjande av hemslojd. Statsbidraget ska även ge möjligheter till regionala prioriteringar och variationer vilka föreskrivs i regionala utvecklingsstrategin och i Kulturplan för Region Jämtland Härjedalen 2019–2023 (RS/1651/2018).

Den nuvarande uppföljningen till staten enligt Kulturrådets riktlinjer (Adm 2020/4) är en löpande årlig uppföljning i form av de data som redovisas i Kulturdatabasen tillsammans med verksamheternas årsredovisningar och verksamhetsberättelser eller liknande, och med sista redovisningsdatum 11 maj. Redovisningen till Kulturrådet består även av separata uppgiftsinsamlingar som Kulturrådet kan besluta om samt i form av årliga dialoger.

Under våren 2023 pågår ett arbete från Kulturrådet att ta fram ny riktlinje för årliga statliga bidrag till regionerna inom kultursamverkansmodellen (Adm 2023/5). Riktlinjen ersätter Riktlinjer för arbete med regionala kulturplaner (KUR 2016/4528) och Kulturrådets riktlinjer för uppföljning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet (Adm 2020/4). Syftet med ny riktlinje är att underlätta Kulturrådets handläggning och uppnå rättssäkerhet i myndighetens bedömningar och beslut samt vara ett stöd för regionernas arbete kopplat till kultursamverkansmodellen. Regionerna har fått lämna synpunkter på arbetet med denna nya riktlinje.

Uppgifter som redovisas i Kulturdatabasen ligger till grund för Kulturrådets samlade uppföljning samt Myndigheten för kulturanalys officiella statistik avseende museer och scenkonst.

Uppföljningen som följer är en sammanfattning av kvantitativ och kvalitativ data som redovisats för verksamhetsåret 2022.

Uppföljning av regional kulturverksamhet 2022
Dnr RUN/36/2021

Handläggare
Jimmy Eriksson
Kultur och bildning

Region Jämtland Härjedalen
Box 654, 831 27 Östersund
www.regionjh.se

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

BAKGRUND.....	1
1 REDOVISNING TILL STATEN.....	3
2 CORONAPANDEMIN.....	3
3 EKONOMI.....	4
4 PERSONAL.....	5
5 VERKSAMHET.....	6
5.1 Scenkonst.....	6
5.2 Museum och utställningar.....	7
5.3 Programaktiviteter.....	8
6 STÖD OCH BIDRAG.....	8
7 KULTURPLANENS MÅL.....	9
7.1 Kultur för alla i hela länet.....	9
7.1.1 <i>Tillgänglighet samt kultur och hälsa</i>	10
7.1.2 <i>Urfolk och nationella minoriteter</i>	11
7.2 Barn och unga ska vara delaktiga och ha inflytande i kulturlivet.....	11
7.3 Professionella kulturskapare ska ha goda förutsättningar att verka.....	12
7.4 Kultur och kulturarv ska ha stärkt sin roll för regional utveckling och attraktionskraft ..	12
8 HÄNVISNING.....	13

1 Redovisning till staten

Kultur databasen är ett nationellt webbverktyg för insamling av data och kvantitativ uppföljning av kulturverksamhet. Myndigheten för kulturanalys ansvarar för driften av Kultur databasen. Förutom för regionernas egen uppföljning och Kulturrådets uppföljning av Kultursamverkansmodellen används Kultur databasen även av Myndigheten för kulturanalys för nationell insamling av officiell statistik inom musei- och scenkonstområdet. Kulturanalys och Kulturrådet hämtar redovisningar och data direkt från Kultur databasen.

För att säkerställa att Kulturrådet får någon form av skriftlig redogörelse för den verksamhet som bedrivits med hjälp av statliga bidrag för samtliga sju områden som anges i förordningen ska varje verksamhet bifoga årsredovisningar, verksamhetsberättelser eller motsvarande. För verksamhetsåret 2022 ska regionen dessutom redovisa hur Kulturrådets särskilda förstärkningar till regionala kulturverksamheter med anledning av Coronapandemin har använts. Det ska framgå vilka verksamheter som tagit del av tillförda medel, hur mycket medel de fått samt hur medlen har använts. I de fall det fortfarande finns medel som inte förbrukats ska detta uppges. Se *Redovisning tillfälliga medel 2022 Region Jämtland Härjedalen (RUN/36/2021)*.

Den samlade regionala kulturverksamheten inom Kultursamverkansmodellen består av område Kultur och bildning (enheterna Estrad Norr och Kulturutveckling) inom Region Jämtland Härjedalen, Stiftelsen Jamtli, Föreningsarkivet i Jämtlands län samt Riksteatern J/H. Dessa verksamheter har statlig finansiering genom Kultursamverkansmodellen. Dessutom fördelar regionen egna medel genom avtal med de fria grupperna Undantaget och Nordcirkus som även redovisar sin verksamhet i Kultur databasen och bidrar därmed till den samlade statistiken. Norrlands nätverk för musikteater och dans (NMD)¹ är ej med i denna rapport då de fram till och med 2022 hade ett direkt anslag från staten. Från och med 2023 är statsbidraget utslaget per region.

2 Coronapandemin

Även 2022 präglades till stor del av Coronapandemin. Behoven och utmaningarna hos samtliga kulturaktörer har varit stora men varierande. Verksamheterna har utvecklat metoder och modeller för digitalt utbud och för en flexibel verksamhet i samverkan med civilsamhälle och kulturskapare. Stiftelsen Jamtli noterar ett besöksantal på drygt 160 000 personer vilket är en bit kvar till tidigare års besöksantal om ca 200 000 personer. Den regionala kulturverksamheten inom Kultursamverkansmodellen har nått alla kommuner med föreställningar och aktiviteter, totalt 3 165 stycken som har nått 144 387 personer.

¹ Norrlands nätverk för musikteater och dans är ett kommunförbund som består av Region Jämtland Härjedalen, Region Västernorrland, Region Västerbotten och Region Norrbotten med syfte att främja turnésamverkan i norrlandslänen med de ingående ensemblerna Estrad Norr, Norrdans, Piteå kammaropera och Norrlandsoperan.

Det ordinarie statsbidraget kompletterades under året med en tillfällig generell förstärkning. Det tillfälliga statsbidraget beslutades mot bakgrund av fyra områden och redovisas enligt *Redovisning tillfälliga medel 2022 Region Jämtland Härjedalen (RUN/36/2021)*.

Även om det ordinarie statsbidraget till NMD fördelades direkt till NMD så fördelades det tillfälliga bidraget ut på respektive region. Sammanfattningsvis redovisar verksamheterna dels insatser kopplat till intäktsbortfall eller framskjuten verksamhet och produktioner samt samverkan med civilsamhället, kulturskapare och kommuner på olika sätt. För Jämtlands del så innebär det exempelvis att det tillfälliga anslaget har möjliggjort digitala verktyg för dels ökad tillgänglighet men även för att säkra underhållsplaner av kulturhistoriska hus.

3 Ekonomi

Region Jämtland Härjedalen erhöll totalt 38 169 000 kronor i statsbidrag genom Kultursamverkansmodellen för 2022. Förutom det ordinarie statsbidraget på 37 243 000 kronor innefattade det även en tillfällig förstärkning på 926 000 kronor. Regionala utvecklingsnämnden förstärkte även verksamheten med 1 000 000 kronor avsett för scenkonst för barn och unga samt 2 000 000 för det civila samhället. Dessutom fick områdets stab en förstärkning motsvarande en strategitjänst.

Enligt Kulturrådets riktlinjer (Adm 2020/4) ska regionerna, utöver en kvantitativ och kvalitativ redovisning av statsbidraget, också redovisa fördelningen av de statliga och regionala medlen mellan sju områden som anges i 8§ första stycket i förordningen (2010:2012) Områdesfördelningen av stats- och regionbidraget som redovisas till Kulturrådet för 2022 enligt tabell 1²

Tabell 1

Kulturområde	Årligt statsbidrag	Tillfälligt statsbidrag	Årligt regionbidrag
Professionell teater-, dans- och musikverksamhet	20 730 955	543 786	15 426 000
Museiverksamhet och museernas kulturmiljöarbete	9 881 328	252 514	20 080 586
Biblioteksverksamhet och läs- och litteraturfrämjande verksamhet	2 050 927	47 300	3 899 000
Professionell bild- och formverksamhet	1 759 247	16 700	3 017 000
Regional enskild arkivverksamhet	613 793	14 600	1 697 000
Filmkulturell verksamhet	1 257 801	29 100	1 304 000
Främjande av hemslöjd	948 949	22 000	1 092 000
Totalt	37 243 000	926 000	46 515 586

Den ekonomiska uppföljningen enligt tabell 2 visar att den totala omsättningen för hela den regionala kulturverksamheten för 2022 är ca 177 000 000 kronor. Regionanslaget om ca

² Undantaget, Nordcirkus eller Kulturens stab är ej medräknat i redovisningen till Kulturrådet då detta inte är en del av Kultursamverkansmodellen.

67 400 000 kronor genererar alltså statsbidrag och övriga intäkter tre gånger den regionala finansieringen.

Tabell 2

Verksamhet, tkr	Totalt regionbidrag	varav årligt verksamhetsbidrag	Kommunbidrag	Totalt statsbidrag, KSAM	varav årligt verksamhetsbidrag	Övriga intäkter	Totala intäkter
Estrad Norr, Region JH	14 417	14 380	0	20 699	20 236	4 006	39 122
Kulturutveckling, Region JH	10 031	9 872	0	5 094	4 979	3 171	18 296
Kultur Stab, Region JH ³	18 466	0	0	0	0	0	18 466
Stiftelsen Jamtli	20 833	20 833	13 716	11 172	10 920	44 599	90 320
Föreningsarkivet i Jämtlands län	1 697	1 697 ⁴		628	614	1 066	3 391
Riksteatern J/H	1 274	1 045	0	506	495	354	2 134
Nordcirkus	300	230	5	0	0	3 193	3 498
Undantaget	405	230	200	0	0	1 138	1 743
Totalt	67 423	48 287	13 921	38 100⁵	37 243	57 527	176 971

Kostnadsfördelningen för Kultursamverkansmodellens verksamheter är 47 % personalkostnader, 8 % lokalkostnader och 42 % verksamhetskostnader. Från 2021 så har andelen kostnader för verksamhet ökat.

4 Personal

Den totala personalstatistiken för den redovisade kulturverksamheten är 145,7 årsarbeten varav 92,6 kvinnor (63,5 %) och 53,1 män (36,5 %). Det är en viss ökning mot 2021. Årsarbetskrafterna fördelar sig mellan Kultursamverkansmodellens verksamheter enligt tabell 3, samt övriga enligt tabell 4.

Tabell 3

Verksamhet	Antal årsarbetskrafter
Estrad Norr, Region JH	26,3
Kulturutveckling, Region JH	18
Stiftelsen Jamtli	91,3
Föreningsarkivet i Jämtlands län	4,3
Riksteatern J/H	1,5
Totalt	141,4

³ Inklusivt stöd till civilsamhälle och folkbildning (ca 14 000 tkr) och professionella kulturskapare (ca 900 tkr)

⁴ Varav 673 kr genom den kommunala överenskommelsen.

⁵ 69 tkr i tillfälligt statsbidrag till NMD redovisas inte här.

Tabell 4

Verksamhet	Antal årsarbetskrafter
Nordcirkus	2
Undantaget	2,3
Totalt	4,3

Den totala kostnaden för frilansande arvoderad personal var 12 922 247 kronor varav 63 % redovisas hos Estrad Norr. Utöver avlönad eller arvoderad personal redovisas även 4 315 ideellt arbetade timmar inom i huvudsak Föreningsarkivet, Riksteatern J/H och Jamtli. Jamtlis omfattande ideella arbete står för 3 500 av dessa redovisade timmar.

5 Verksamhet

5.1 Scenkonst

Estrad Norr tillhör verksamhetsområde Kultur och bildning inom Region Jämtland Härjedalen och har verksamheterna teater, musik, dans och musikteater. där musikteatern ingår i Norrlands nätverk för musikteater och dans (NMD).

Estrad Norrs verksamhet består av både egen produktion och gästspel samt till viss del främjande verksamhet inom dansområdet. Då man saknar egna ensembler engageras många skådespelare och musiker i tillfälliga uppdrag motsvarande ca 8 100 000 kronor. Den enda ensemble med fasta skådespelare är Teater Barda, en scenkonstgrupp där skådespelarna består av personer med varierande funktionsnedsättningar. Teater Barda är ett samarbete mellan Estrad Norr och Östersunds kommun.

Estrad Norr redovisar totalt 501 scenkonstföreställningar varav 278 till barn och unga. Totalt har man nått en publik på drygt 30 000 varav knappt 28 000 i länet (tabell 5). Drygt hälften av produktionen är musik/konserter. 57 % av repertoaren bestod av egen produktion (målet var 50%), 60 % av utbudet i länet genomfördes utanför Östersunds kommun och 55 % för barn och unga. Utöver detta har Estrad Norr distribuerat två produktioner digitalt som visats 225 gånger. Totalt sett har Estrad Norr ökat sin verksamhet efter pandemiåren och ligger i nivå med 2019 (548 föreställningar).

Tabell 5

Verksamhet	Antal föreställningar	varav för barn och unga	Total publik	varav barn och unga
Estrad Norr, egen produktion	267	175	14 962	8 646
Estrad Norr, mottagna gästspel	201	83	12 922	5 115
Estrad Norr, utanför länet	33	20	2 916	2 300
Totalt	501	278	30 800	16 061

Riksteatern J/H är en förening som har ett främjande scenkonstuppdrag vilket bland annat innebär att förmedla föreställningar samt subventionera scenkonst för barn och unga. Det

finns 9 lokala riksteaterföreningar i länet som bidrar till att erbjuda kvalitativ scenkonst över hela länet. Totalt hade dessa lokala föreningar en publik om 13 681 personer. Denna lokala verksamhet redovisas inte i Kulturdatabasen. Den regionala föreningen är ett stöd till de lokala föreningarna och övriga arrangörer samt främjar arrangörskap genom fortbildning, nätverk och workshops. Riksteatern J/H förmedlade och subventionerade 174 föreställningar under året (tabell 6).

Tabell 6

Verksamhet	Förmedlade föreställningar	varav för barn och unga	Publik barn och unga	Publikutvecklings-medel Små scener, föreställningar	Publik Små scener
Riksteatern J/H	142	134	4 257	32	1 349
Totalt	142	134	4 257	32	1 349

De fria grupperna Nordcirkus och Undantaget är inte en del av Kultursamverkansmodellen men de har regionala uppdrag och redovisar sin verksamhet i Kulturdatabasen för den nationella och officiella scenkonststatistiken. Både grupperna har ett stort fokus på scenkonst för barn och unga. De redovisar totalt 159 föreställningar varav drygt 80 % var för barn och unga (tabell 7).

Tabell 7

Verksamhet	Totalt antal föreställningar	varav för barn och unga	Total publik	varav barn och unga
Nordcirkus	92	88	14 518	6 998
Undantaget	67	40	2 465	1 073
Totalt	159	128	16 983	8 071

5.2 Museum och utställningar

Stiftelsen Jamtli har det regionala museiuppdraget. Under 2022 reviderades uppdragsavtalet och ersattes med en flerårig överenskommelse mellan stiftarna Region Jämtland Härjedalen, Östersunds kommun, Heimbygda och Jämtlands läns konstförening 2023–2027 (RS/545/2022). Utöver Kultursamverkansmodellen samt fleråriga och årliga överenskommelser så styrs Jamtli även av museilagen (2017:563). Pandemin har drabbat verksamheten hårt och även om Jamtli har återhämtat sig till viss del så är det en bit kvar till 2019 års besökssiffror, 199 046 stycken. Besöksantalet på Jamtli 2022 var 162 724 stycken varav 46 200 stycken var barn och unga (28 %). 2021 var det totala besöksantalet 107 052.

Besöksanläggningen, Historieland och Nationalmuseum Jamtli är viktiga verksamheter som bidrar till ett attraktivt och kvalitativt utbud, men även skolverksamhet, integrationsinsatser, öppen förskola och sociala aktiviteter är viktiga delar i Jamtlis verksamhet. Jamtli har även utvecklat sin digitalisering genom ny besöks-app, nya modeller för biljettköp samt digitala skolprogram. Under året har Jamtli även fortsatt utveckla basutställningarna.

19 utställningar har visats på Jamtli, 11 basutställningar och 8 tillfälliga utställningar, varav 5 bild- och formutställningar. Jamtli följer inte MU-avtalet, det vill säga det nationella ramavtalet för konstnärers ersättning för medverkan vid utställningar. Nationalmuseum Jamtli hade 22 380 besökare under året.

5.3 Programaktiviteter

I Kulturdatabasen redovisas även övriga programaktiviteter. Det kan exempelvis röra sig om workshops, visningar, rådgivningar, kurser och annan främjande verksamhet. Även antalet programaktiviteter ökade markant med drygt 1 000 stycken under 2022 och uppgick till 2 913 stycken varav 2 703 skedde inom Kultursamverkansmodellens verksamheter. Det motsvarar 84 % av de 3 453 aktiviteter som uppnåddes 2019, året innan pandemin.

Sammanlagt deltog nästan 125 000 personer i programaktiviteter under året varav 109 330 inom Kultursamverkansmodellens verksamheter. Av dessa var ca 25% barn och unga men där skiljer det sig väldigt mycket mellan verksamheterna. Vissa verksamheter har svårt att räkna antalet barn och unga då verksamheten riktar sig brett, exempelvis Jamtli.

Aktiviteterna fördelar sig mellan verksamheterna enligt tabell 8 och 9.

Tabell 8

Verksamhet	Antal	varav för barn och unga	Deltagare	varav barn och unga
Estrad Norr, Region JH	220	103	4 441	2 480
Kulturutveckling, Region JH	378	140	11 968	4 215
Stiftelsen Jamtli	1 705	428	82 799	11 115
Föreningsarkivet i Jämtlands län	222	64	3 604	1 003
Riksteatern J/H	178	133	6 518	4 380
Totalt	2 703	868	109 330	23 193

Tabell 9

Verksamhet	Antal	varav för barn och unga	Deltagare	varav barn och unga
Nordcirkus	175	165	14 476	7 749
Undantaget	35	35	1 022	908
Totalt	210	200	15 498	8 657

Samtliga verksamheter har medborgare som primär målgrupp förutom den regionala biblioteksverksamheten inom Kulturutveckling vars uppdrag är att stötta de kommunala biblioteken enligt bibliotekslagen (2013:801) och den regionala biblioteksplanen (RUN/591/2017). 93 stödtilfällen och 42 fortbildningsaktiviteter har genomförts för bibliotekspersonal i länet vilket också är en ökning från föregående år.

6 Stöd och bidrag

Region Jämtland Härjedalen fördelar knappt 10 500 000 kronor i verksamhetsbidrag till föreningar och organisationer i länet. Dessa medel inkluderar en förstärkning av regionala utvecklingsnämnden med 2 000 000 kronor under 2022. Drygt hälften av anslaget går till studieförbundens regionala verksamhet och till länets idrottsrörelse. Andra verksamheter som kan erhålla regionalt verksamhetsbidrag är ungdomsorganisationer, funktionsrättsorganisationer samt övriga främjande- och intresseorganisationer⁶.

Förutom verksamhetsbidrag fördelar regionen även kulturbidrag till projekt, produktioner och arrangemang samt STARTstöd, Brännbart, filmstöd och övriga utvecklingsmedel. Syftet är att bidra till att uppnå ambitionerna med den regionala kulturplanen. Regler och villkor för kulturbidrag reviderades under 2022 och började gälla under 2023.

2022 beviljades 101 av 113 ansökningar (89 %) till en summa av 2 533 000 kronor. 62 % av de beviljade ansökningarna gick till arrangemang eller projekt utanför Östersund eller till länsövergripande eller interregionala projekt.

Utöver kulturbidrag så fördelas även kulturpris och stipendier. Kulturpriset till Peterson-Bergers minne tilldelades 2022 filmskaparen och konstnären Anna Erlandsson, det samiska stipendiet tilldelades Annamaria Marsfjell och kulturstipendium till Peterson-Bergers minne tilldelades Linnea Gelland, filmmanus, Märta Lööv, design och tillskrining samt Sofia Kronlund, musik. Arbetsstipendium inom litteratur tilldelades Sara Strömberg, Anders Ramsell inom bild- och formkonst samt Bobbo Jäderfeldt inom scenkonst.

Område kultur och bildning stöder även föreningsliv och kulturskapare med rådgivning, nätverk och fortbildning, främst genom konsulentverksamheten.

7 Kulturplanens mål

Denna uppföljningsrapport vill även göra ett försök att följa upp den innevarande kulturplanens mål på ett allmänt och övergripande sätt. Kulturplan för Region Jämtland Härjedalen (RS/1651/2018) förlängdes med ett år och omfattar även 2023. En ny regional kulturplan för 2024–2027 är under framtagande och förväntas beslutas under hösten 2023. Målen för innevarande kulturplan är

- Kultur för alla i hela länet
- Barn och unga ska vara delaktiga och ha inflytande i kulturlivet
- Professionella kulturskapare ska ha goda förutsättningar att verka
- Kultur och kulturarv ska ha stärkt sin roll för regional utveckling och attraktionskraft

⁶ Exempelvis pensionärs- och nykterhetsorganisationer och samlingslokaler.

7.1 Kultur för alla i hela länet

Kultur Z är regionens formella samrådsorgan med politisk och tjänsterepresentation från länets samtliga kommuner samt region. Syftet är att löpande följa upp och driva kulturutvecklingen i länet. Detta organ är särskilt viktigt för Kultursamverkansmodellens genomförande på såväl kommunal som regional nivå.

Statistiken i Kulturdatabasen visar att den regionala kulturverksamheten når alla kommuner i länet men i olika omfattning (tabell 10). Att Jamtli har merparten av sina aktiviteter i Östersund motiveras av museets hemvist samt det besöksmål som verksamheten också utgör. I övrigt motiveras Östersunds andel av nådd verksamhet att ca hälften av länets befolkning bor i Östersunds kommun. Nedan visas fördelning av den sammanlagda regionala verksamheten, programaktiviteter och föreställningar, per kommun.

Tabell 10

Kommun	Jamtli	Estrad Norr	Kultur- utveckling	Förenings- arkivet	Riksteatern J/H	Totalt
Berg	5	24	20	13	5	67
Bräcke	7	29	12	16	10	74
Härjedalen	11	33	24	23	27	118
Krokom	11	137	21	22	16	207
Ragunda	5	36	12	10	7	70
Strömsund	8	65	14	10	29	126
Åre	14	66	30	15	23	148
Östersund	1 644	292	245	113	61	2 355
Totalt	1 705	652	378	222	178	3 165

Utmaningen för den regionala kulturverksamheten är att det finns regionalt och nationellt uppdrag att producera, förmedla och sprida kultur i hela länet medan det dessvärre inte finns något motsvarande kommunalt uppdrag att ta emot detta. Det innebär att kapaciteten för mottagande ser olika ut i olika kommuner. Den kulturella infrastrukturen bärs till stor del upp av civilsamhället och ideella krafter samt eldsjälarna på skolor vilket innebär att det arrangörsfrämjande uppdraget är särskilt viktigt samt att stödet till bibliotek, studieförbund och föreningsliv är nödvändigt för att kunna upprätthålla den infrastruktur som finns.

7.1.1 Tillgänglighet samt kultur och hälsa

Samtliga verksamheter bedriver ett aktivt tillgänglighetsarbete utifrån de statliga kraven. Regionen samråder löpande med funktionsrättsrörelsen och vissa verksamheter har egna tillgänglighetsråd. En ny uppföljning av befintliga tillgänglighetsplaner, enkelt avhjälpna hinder samt tillgänglig webb ska göras inför verksamhetsåret 2024.

Kultur för hälsa är ett område som har utvecklats de senaste åren, inte minst i samverkan mellan Kultur och bildning och Folkhälsoenheten. 2022 avsattes 500 000 kronor av regiondirektören med syfte att stödja och stimulera kulturprojekt som bidrar till en förbättrad hälsa. Bakgrunden är det politiska målet att utveckla det strategiska arbetet mellan kultur och hälsa. Drivande aktörer var samrådsorganen Folkhälso Z och Kultur Z. Under ansökningsperioden kom det in åtta ansökningar varav sex beviljades medel

motsvarande 480 000 kronor. Ett av dessa projekt är återredovisade medan resterande fortfarande pågår.

Samtliga verksamheter bedriver mer eller mindre aktivt arbete inom området kultur och hälsa. Estrad Norr redovisar 55 kultur i vården-arrangemang under året. Jamtli saknar enkel statistik men bedriver många socialt integrerande projekt med t ex verksamhet för SFI, Öppen förskola, volontärer samt den uppskattade seminarieriet After Work tillsammans med Föreningsarkivet där nästan 5 000 personer har deltagit i föreläsningarna. I övrigt har verksamheterna skapat många mötesplatser och gemensamt främjat en god tillgänglighet för både barn och unga och äldre.

Kultur på recept utreddes under året och har kommit i gång med pilotprojekt under 2023.

7.1.2 Urfolk och nationella minoriteter

Alla verksamheter har uppdrag att arbeta med att främja urfolks och nationella minoriteters kultur enligt minoritetslagen (2009:724). Det finns en fråga i Kultur databasen om aktiviteter med nationella minoriteter och urfolkens språk och kultur i fokus. Redovisningen visar att 69 aktiviteter med detta fokus har genomförts inom verksamheterna vilket är en dubbling från föregående år. Nämnas kan bland annat Riksteaterns arrangemang med samiska föreställningar och workshops, framför allt till barn, arbetet med samiska arkiv, bland annat migrering av samiska inspelningar, uppdrag för konstnärlig gestaltning, Biblioteksutvecklings utbildningsmaterial för kommunernas bibliotek om nationella minoriteter och samarbete i projektet Noeri Gielh – ungas röster, en satsning för barn och unga på de nationella minoritetsspråken.

Satsningar har dessutom gjorts tillsammans med kulturverksamheterna i Norrbotten, Västerbotten och Västernorrland, utifrån de prioriterade fokusområdena inom Kultur i Norr. Samverkansavtalet med Viermie K⁷ har bland annat lett till en rapport avseende den samiska kulturens villkor samt samiskt toppmöte med utbudsdag. Regionen ger även ett verksamhetsbidrag till stiftelsen Gaaltije om insatser för samisk kultur och för ett sydsamiskt kulturcenter och museum. Samverkan med samiska verksamheter är avgörande för att nå, samverka och samråda med den samiska befolkningen.

7.2 Barn och unga ska vara delaktiga och ha inflytande i kulturlivet

Barn och unga är en prioriterad målgrupp för de regionala kulturverksamheterna och många insatser genomförs för att stärka detta område. Drygt hälften av Estrad Norrs scenkonstutbud når barn och unga. Detta kompletteras ofta med lärarhandledningar av olika slag. Även Föreningsarkivet arbetar kontinuerligt med metodutveckling och lärarhandledning. Verksamhetens pedagogiska arbete är nationellt uppmärksammat och

⁷ Viermie K är ett samiskt nätverk som består av Aejlies – kulturcenter och museum i Tärnaby, Giron Sámi Teáhter – samisk teater i Kiruna, Sameföreningen i Stockholm, Stiftelsen Gaaltije – kulturcenter och museum i Östersund, Sáhkie – Umeå sameförening samt Tjállegoathe – samiskt författarcenterum.

man når skolungdomar i hela länet genom både besök på arkivet samt uppsökande verksamhet.

Dessutom kan nämnas Kulturutvecklings projekt Mötesplats för ung kultur som finansieras genom utvecklingsmedel från Kulturrådet och regionen. Verksamheten innefattar aktiviteter för och med unga såsom utställningar, konserter, filmvisningar, slöjd-, film-, musik- och konstworkshops. Projektet avslutas 2024 och behovet av en lättillgänglig mötesplats för skapande kvarstår. Dessutom har Kulturutveckling en ung arvoderad referensgrupp med syfte att ge feedback på de regionala kulturverksamheterna.

Samarbetet med kommunernas kulturskolor utvecklas genom att regionen, på initiativ av kommunerna, numera är sammankallande för de kommunala kulturskolechefernas samråd. Det innebär goda möjligheter till både verksamhetsutveckling och samverkan. Även om de flesta kommuner i länet tar del av Skapande skola-bidraget så behöver det formella samarbetet med skolan stärkas för att alla barn och unga i hela länet ska kunna nås av professionell och kvalitativ kultur och delta likvärdigt i skapande verksamheter.

7.3 Professionella kulturskapare ska ha goda förutsättningar att verka

Regionen har sedan Kultursamverkansmodellens införande ett gemensamt samråd för professionella kulturskapare i samarbete med Region Västernorrland samt KLYS⁸. Samrådet är särskilt viktigt i processen med Kulturplanen men även för idéutveckling, samverkan och uppföljning.

Många verksamheter, som exempelvis Estrad Norr och Kulturutveckling, är beroende av de enskilda professionella kulturskaparna för sin verksamhet. I brist på egna ensembler så behöver verksamheten ständigt anlita skådespelare och musiker för att främja kvalitet och konstnärlig förnyelse. De yrkesverksamma konstnärerna är dessutom viktiga resurser i programaktiviteter, workshops och Skapande Skola-projekt men också i sina egna konstnärskap. Avtal och arvodesrekommendationer följs av regionens verksamheter. När det gäller MU-avtalet så används det inte av Stiftelsen Jamtli vid deras utställningsverksamhet.

Estrad Norr genomför residensverksamhet som metod för att få fram nya scenkonstproduktioner inom folk- och världsmusik samt för att främja det professionella dansområdet. Regionen har även samverkan med Östersunds kommun och Härke konstnärscentrum om ett vistelsestipendium. Residens är en metod som också kan utvecklas inom andra verksamheter.

För att ytterligare främja kulturskaparna som företagare har regionen beslutat om Plan för kulturella och kreativa branscher i Jämtland Härjedalen 2023-2027 (RUN/113/2022). Ett av fokusområdena i planen är Kulturskaparna som den värdeskapande kärnan där planen vill stärka kulturskaparna som företagare, öka kunskapen om upphovsrätt och

⁸ Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd är en samlad röst för landets yrkesverksamma kulturskapare, en paraplyorganisation för 14 medlemsorganisationer.

immaterialrätt samt synliggöra kulturskaparnas villkor i alla insatser för de kulturella och kreativa branscherna.

7.4 Kultur och kulturarv ska ha stärkt sin roll för regional utveckling och attraktionskraft

Region Jämtland Härjedalen beslutade 2021 om en ny regional utvecklingsstrategi (RUN/515/2018) där kulturen har fått ett stort utrymme. I strategins målbild för 2050 står det att ”Konst och kultur är idag en självklar del av den regionala utvecklingen och i all utbildning, därför ligger länet i framkant när det gäller kulturella uttryck och initiativ, vilket i kombination med samverkan och samhandling ger förnyelseförmåga och nytänkande”. Man säger också att ”kulturarvet och kulturmiljöerna är en motor för samhällsutveckling och skapar identitet och samhörighet”, samt att ”Företagsformer som gynnar kulturutbudet samt social sammanhållning har en självklar plats i och med att länets samhällsutmaningar kräver nya slags lösningar, innovationer och samarbeten”. I koppling till detta så finns dessutom tidigare nämnda Plan för kulturella och kreativa branscher i Jämtland Härjedalen samt ett utpekade område, Upplevelser, inom regionens smarta specialiseringsstrategi, där de kulturella och kreativa branscherna tar en central roll.

Kulturarvets verksamheter och institutioner i länet, som exempelvis Jamtli, Föreningsarkivet och hembygdsrörelsen, har en framskjutande roll i utvecklingen av såväl besöksmål och attraktionskraft som för metodutveckling och det civila samhällets utveckling. Sammantaget finns det, både genom den regionala utvecklingsstrategin, Kulturplanen och Planen för kulturella och kreativa branscher, goda möjligheter för såväl kultur som kulturarv att fortsätta stärka sin roll för länets utveckling.

8 Hänvisning

Rapporten bygger i första hand på data som är inrapporterad i Kulturdatabasen då det är den som är underlag för nationell statistik. Det innebär att siffror kan skilja sig åt mellan verksamheternas egna verksamhetsberättelser och Kulturdatabasens siffror. Orsaken kan dels vara att Kulturdatabasen specificerar och definierar frågor på annat sätt än verksamheten själv gör i sina verksamhetsberättelser samt att redovisning av data görs vid olika tillfällen. Detta är ett utvecklingsområde som vi jobbar med och inför kommande år så försöker vi minska felmarginaler och differenser så långt det är möjligt.

Verksamheternas egna redovisningar och verksamhetsberättelser finns att hämta i regionens diarium

Stiftelsen Jamtli – RUN/43/2021
Estrad Norr – RUN/485/2021
Kulturutveckling – RUN/485/2021
Föreningsarkivet i Jämtlands län – RUN/44/2021
Riksteatern J/H – RUN/45/2021
Undantaget – RUN/47/2021
Nordcirkus – RUN/48/2021